

Téma : **PRÁVA DIEŤAŤA**

Deklarácia „Práv dieťaťa“ a Dohovor o právach dieťaťa

Deklarácia „Práv dieťaťa“ = dokument na ochranu dieťaťa

- **OSN 1959** : 10 základných morálnych princípov = ľudstvo je povinné dať dieťaťu to najlepšie čo má.
- **1979** Medzinárodný deň dieťaťa = začiatok prác na Dohovore o právach dieťaťa
- **1990** Dohovor o právach dieťaťa podpísala aj Slovenská republika / súčasť Československa /

Desať základných práv dieťaťa

1. Dieťaťu náležia všetky práva uvedené v deklarácii

Na tieto práva majú nárok všetky deti bez jedinej výnimky, bez rozdielu rasy, farby pleti, pohlavia, reči, náboženstva, politického alebo iného spoločenského postavenia, či už dieťaťa samého alebo jeho rodiny. K dieťaťu sa treba správať ako k seberovnému. Zaslúži si to najlepšie, čo svet poskytuje.

2. Dieťa má osobitné právo na telesný a duchovný rast

Dieťaťu sa má dostať zvláštnej ochrany a treba mu zákonmi a inými prostriedkami zabezpečiť, aby sa v slobodných a dôstojných podmienkach zdravým a normálnym spôsobom vyvíjalo telesne, duševne, mravne, duchovne a sociálne. Pri prijímaní zákonov hlavným hľadiskom majú byť najvlastnejšie záujmy dieťaťa.

3. Dieťa má mať právo na meno od narodenia a právo na štátnu príslušnosť

Dieťa má mať právo na meno a krajinu, ktorú môže volať svojou.

4. Dieťa má právo na dobrú stravu, bývanie a zdravotnícke služby

Dieťaťu sa majú dostať všetky výhody sociálneho zabezpečenia. Má mať právo dospievať a vyvíjať sa v zdraví, preto treba jemu i jeho matke poskytovať zvláštnu starostlivosť a ochranu vrátane primeranej starostlivosti pred narodením aj po ňom. Dieťa má mať právo na primeranú výživu, bývanie, zotavenie a zdravotnícke služby.

5. Dieťa má právo na osobitnú starostlivosť

Ak je akýmkoľvek spôsobom postihnuté. Telesne, duševne alebo sociálne postihnutému dieťaťu treba poskytnúť zvláštnu opateru, výchovu a starostlivosť, akú vyžaduje jeho konkrétny stav. Dieťaťu s akýmkoľvek postihnutím treba vyjsť v ústrety, aj jeho zvláštnym potrebám.

6. Dieťa má právo na lásku

A pochopenie u svojich rodičov a rodiny, ale aj od štátu, ak títo nemôžu pomôcť. Plný a harmonický rozvoj osobnosti dieťaťa vyžaduje lásku a porozumenie. Všade, kde je možné, má vyrastať obklopené starostlivosťou a zodpovednosťou svojich rodičov a vždy v ovzduší lásky a mravnej a hmotnej istoty, výnimkou mimoriadnych okolností sa dieťa nemá odlúčiť od matky. Má byť povinnosťou spoločnosti a úradov venovať osobitnú starostlivosť deťom, ktoré nemajú rodinu, a tým, ktorým sa nedostáva primeraných prostriedkov na výživu. Je žiaduce, aby štát poskytoval finančnú pomoc, alebo inú na výživu mnohopočetným rodinám.

7. Dieťa má právo zadarmo chodiť do školy

Možnosť rozvíjať sa. Rodičia majú osobitnú zodpovednosť za vzdelávanie a výchovu dieťaťa. Dieťa má nárok na vzdelanie, ktoré má byť bezplatné a povinné, aspoň na základnom stupni. Má sa mu dostávať vzdelávanie, ktoré mu zvýši jeho všeobecno-kultúrnu úroveň a poskytne mu rovnaké možnosti rozvíjať svoje schopnosti, svoje názory a svoj zmysel pre mravnú a spoločenskú myseľ, aby sa mohlo stať užitočným členom spoločnosti. Dieťa má mať zároveň všetky možnosti a podmienky pre hru a zotavenie. Hrou sa má pripravovať pre samostatný život.

8. Dieťa má právo vždy byť medzi prvými, komu treba pomôcť

Každému dieťaťu treba poskytovať pomoc a ochranu, a to nielen v najťažších chvíľach života, lebo od detí závisí budúcnosť sveta.

9. Dieťa má právo na ochranu proti krutosti a zneužívaniu

Nesmie pracovať, kým nedosiahne určený minimálny vek. Dieťa má byť chránené pred všetkými formami zanedbávania, krutosti a využívania. Dieťa sa nesmie zamestnávať pred dovŕšením primeraného, minimálneho veku, v nijakom prípade mu nemožno vnútiť, alebo mu dovoliť, aby vykonával prácu alebo zamestnanie, ktoré je na úkor jeho zdravia alebo vzdelávania, alebo bráni jeho telesnému, duševnému alebo mravnému vývinu.

10. Dieťa treba učiť mieru, tolerancii a priateľstvu voči všetkým ľuďom

Dieťa treba chrániť pred pôsobením, ktoré môže podnecovať rasovú, náboženskú alebo akúkoľvek inú formu diskriminácie. Dieťa sa má vychovávať v duchu porozumenia, znášanlivosti, priateľstva medzi národmi, mieru a bratstva všetkých ľudí, aby si plne uvedomovalo, že má svoje sily a schopnosti venovať službe ostatným ľuďom.

Okrem týchto základných práv majú deti ešte ďalšie práva

Právo na pomoc a ochranu, právo na bezpečie, právo na vývoj, na hru, prázdniny, na kultúrne aktivity, na slobodný prejav, právo na spravodlivosť, na súkromie, právo na slobodu zhromažďovania sa, združovania, pretože to pramení z prirodzenej potreby každého človeka spájať sa s inými ľuďmi.

Každé dieťa, nech by žilo kdekoľvek, má právo vyrastať v podmienkach dôstojných človeka. Zdá sa to úplne logické a iste sa nenájde nik, čo by tvrdil opak. Skutočnosť však niekedy vyzerá inak. Každý deň sa rodia deti, ktoré pravdepodobne nespoznajú všetko to, čo je pre naše deti samozrejmosťou. Ešte aj dnes sú deti vykorisťované, nemôžu vyrastať vo svojich vlastných rodinách, pretože v ich vlasti zúri vojna. Deti nemajú dostatok jedla, nemajú možnosť rozvíjať sa. Žiaľ, sú deti, ktoré ani nevedia, že sa možno aj hrať.



<https://online.zilinskazupa.sk/getattachment/Info-modul/Sluzby/Informovanie-o-ochrane-prav-dietata,-jeho-zivota-a/Deklaracia-prav-dietata.pdf.aspx>

<https://fra.europa.eu/sk/eu-charter/article/24-prava-dietata>

<https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&q=detsk%C3%AD+vojaci>

https://www.google.com/search?client=firefox-b-d&ei=LhdMXvjRjTeW8gLrzpFI&q=detsk%C3%A1+pr%C3%A1ca&oq=detsk%C3%A1+pr%C3%A1ca&gs_l=psy-ab.3..0i19l5j0i22i30i19l5.56151.59570..61920...3.0..0.158.1291.10j3.....0....1..gws-wiz.....0i273j0i22i30.SBZPQYU1rzM&ved=0ahUKEwj4oO3lyNvnAhVXi1wKHWtnBAkQ4dUDCAo&uact=5

<https://www.unicef.sk/>

UNICEF je celosvetová organizácia, ktorá sa zameriava na dlhodobú a systematickú pomoc deťom. Svoje zastúpenie má vo viac ako 190 krajinách sveta ...

- **Novorodenec** (0 – 28 dní) – cestou z maternice na svet sa v tele dieťaťa pripravujú veľké **zmeny**, ktoré mu umožňujú prežiť. Novorodenec, ktorý bol doteraz v teplom, tekutom prostredí s automatickým prísunom živín a kyslíka, sa musí prispôbiť vonkajšiemu svetu bez opory, dýchať vzduch a upútať okolie na toľko, aby si zaistilo svoju opateru so všetkým, čo potrebuje.
- **Dojča** (od 28 dní do 1 roka)
- **Batoľa** (od 1 roka do 3 rokov)
- **Predškolský vek** (3 - 6 rokov)
- **Mladší školský vek** (6 – 12 rokov)
- **Starší školský vek** (12 – 15 rokov)
- **Puberta** (15 - 18 rokov)

Život na smetisku

Na Železničnej ulici vo Vrútkach pribúda čoraz via

Aby ste mohli odoberať príspevky tohto autora, musíte byť prihlásený:

Opäť po roku sme sa vrátili na Železničnú ulicu do Vrútok, aby sme zistili, ako dnes žijú tamojší Rómovia a či sa v ich živote a nezávideniahodnej situácii niečo zmenilo.

Zavítali sme medzi vrútockých Rómov minulý týždeň v pondelok. Slnko už dovtedy stihlo roztopiť takmer všetok sneh, a tak odhaliť úbohosť tohto miesta. Nič sa vari nezmenilo! Títo ľudia s malými deťmi, z ktorých najmenšie má len päť mesiacov, žijú stále doslova na smetisku. Už od cesty sme cítili odporný zápach rozkladajúcich sa smetí a stuchlinu. Pomaly sme nabrali odvahu a vybrali sme sa ku skupinke obyvateľov Železničnej ulice, ktorá sa na nás zvedavo prizerala. V rukách sme niesli tašky plné obnoseného detského oblečenia i šatstva pre dospelých, ktoré sme pomáhali odniesť jednej mladej Vrútočanke.

Po premočenej a zablatenej cestičke, na ktorú sme váhali stúpiť, pretože všade naokolo i na nej sa to „hemžilo,, ľudskými výkalmi a porozsýpanými odpadkami. Museli sme merať kroky skutočne veľmi opatrne.

Letné šaty v zime

Keď sme sa priblížili, v ústrety nám vyšla zo skupinky zvedavo sa pozerajúcich osôb jedna zhovorčivá asi 30-ročná žena. Mala dlhé čierne vlasy upravené do chvosta, tenké červené letné šaty posiate slnečnicami a pod nimi biele tepláky. Zubaté slnko síce hrialo a teplota bola nad nulou, ale nám sa zdalo, že na takéto oblečenie je predsa ešte len priskoro. Žena si prekrížila ruky a s úsmevom na našu otázku odpovedala: „Ale veď je teplo. Ja sa ani v zime priveľmi neobliekam.,, Aj ostatní boli dosť sporo oblečení v tenkých pulóvrikoch alebo v košeliach. A dodala: „Len sa pozrite, ako bývame. Je to tu hrozné. Žijeme na smetisku. A primátor nám sľúbil sociálne byty. Doteraz sme ich nedostali. Vy by ste tu dokázali žiť?,, poslednú otázku nám počas našej návštevy položili niekoľkokrát.

Unimobunky

Vošli sme do dvoch spojených unimobuniiek, ktoré tu pred rokom pristavil mestský úrad. Žije v nich jedna rodina. Oproti iným rómskym rodinám, ktoré žijú, či skôr živorí, v polozbúraných a z roka na rok chátrajúcejších bývalých železničných budovách, majú zaručený aký-taký komfort bývania. Vo vnútri spojených búdok majú malú piecku, nejaké skrinky, posteľe a váleňy. Po stenách sú rozvešané rozličné obrázky a plagáty. Za sklom sekretára sú založené farebné fotografie tu žijúcich členov rodiny, najmä detí. Tie Rómovia zbožňujú. Asi aj preto ich majú tak veľa. Žena, ktorá nám vyšla v ústrety má tri ratolesti. Najmladší Peťko má päť mesiacov. Spokojne si hovel v detskom kočíku kúpenom za sedemsto korún. Pred sebou ho tlačila pekná dievčina v tínedžerskom veku. Aj sme sa začudovali, ako chlapček dobre vyzerá. Tváričku malo bacuľatú a ružovučkú, presne takú, ako dobre živene deti v jeho veku mávajú. Keď nás zazrel, začal sa na nás usmievať. Mladšia sestra, asi osemročná dievča, keď sa k nemu priblížila a dala mu pusku na líce, mu urobila ešte väčšiu náladu. Začal sa veselo smiať... Jeho matka nám povedala: „Kŕmime ho, má všetko, čo potrebuje... Človek by ani neveril, že aj na takomto mieste môžu rásť také pekné deti. Opodiaľ sa hrali dve asi dvojročné dievčatká. Jedno z nich pribehlo k nám. V ruke držalo menšiu umelú nádobu z nejakého pracieho prášku. Ukázalo nám ju. Malo v nej čistú vodu. Tú si obyvatelia Železničnej ulice naberajú z vodovú, ktorý je na dvore. V jeho tesnej blízkosti sú ale ďalšie dve skládky. Jednu z nich sa mladý Róm stojaci opodiaľ, keď sme prišli, podujal odpratávať. Odporne smrdiaci odpad nakladal na káru a odvážal ho asi pätnásť metrov ďalej na hrbu odpadu, popri ktorom sme prešli pri našom príchode.

Zdalo sa nám, že v osade je voľajako menej ľudí, ako tomu bolo minulý rok. Povedali nám, že jedna žena s deviatimi deťmi dostala od mesta sociálny byt na Kafendovej ulici.

Málo peňazí

„Muži chodia na železo. Každý deň chodia a prinesú sto, dvesto korún. Viete, musíme si prilepšiť, inak by sme z dávok nevyžili. Ja som teraz na materskej. Na deti dostávam aj rodinné prídavky. Vyjde nám to tak cez päťtisíc korún. Ale čože to je. Je to málo a musíme niečo jesť. A naše deti, kvôli tomu, aby sme dávky dostali, musíme posielat' do školy...“ vykladala žena ďalej.

Keď sme sa vracali, museli sme prejsť opäť popri hrbu odporných smetí, ktoré pred tromi rokmi v kolónii spôsobili epidémiu žltacky a na ktoré, teraz už náš známy vysýpal z káricky ďalšie smeti. Za nami bežalo pomedzi odpadky malé počerné dievčatko. V taške som vybrala jabĺčko a podala som mu ho. Dieťa si ho vďačne zobralo a zahryzlo sa doň ako do najväčšej dobroty. Napadlo mi v tom momente - aká škoda, že také pekné dieťa musí žiť na smetisku. Či vari skutočne neexistuje niekto, kto by ju a jej súrodencov i rodičov odtiaľto dostal? Oni nevedia, ako si pomôcť, tak v koho je to silách?

Oslovili sme aj prednostu Mestského úradu vo Vrútkach Branislava Zacharidesa, ktorého sme sa opýtali na riešenie problematiky Rómov na Železničnej ulici vo Vrútkach. Zaujímalo nás aj to, prečo nie sú v tejto lokalite veľkokapacitné kontajnery, ktoré tam v minulosti boli. Podľa jeho slov mestskému úradu nie je život Rómov v tejto lokalite ľahostajný, ale ide o pozemok a majetok Železníc slovenskej republiky a nie mesta. Okrem toho podľa B. Zacharidesa nie je možné stavať pre tieto rodiny sociálne byty za výhodnejších podmienok, ktoré sa týkajú len rómskych osád a takou je v Turci len osada Bambusky. „Väčšina obyvateľov Železničnej ulice vo Vrútkach, ktorí žijú v nedôstojných podmienkach, sa hlási k slovenskej a nie k rómskej národnosti, preto je ťažké riešiť tento problém ako rómsky. Čo sa týka kontajnerov, nechceme aby na Železničnej ulici vznikalo smetisko ale nevyklúčujem, že tam kontajner umiestnime...“ dodal k tomu B. Zacharides.(bb, bg)

Čítajte viac: <https://myturiec.sme.sk/c/1571660/zivot-na-smetisku.html>